

**LASTENKAMMARIN
TOIMINTASUUNNITELMA
2022–2023
VARHAISKASVATUSPALVELUT**

1.1 Kokkolan kaupungin varhaiskasvatuksen arvoperusta

Kokkolan varhaiskasvatuspalvelut noudattavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) määrittelemää arvopohjaa:

"Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden arvoperustan yleisperiaatteina ovat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen mielipiteen huomioon ottaminen sekä yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, inklusiiviset periaatteet ja lapsen syrjäntäkielto YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen, varhaiskasvatustlain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen mukaisesti."

KOKKOLAN KAUPUNGIN STRATEGIAN 2022-2025 MUKAISET TOIMINTAA OHJAAVAT ARVOT

Avoimuus

Yhdessä tekeminen ja kunnioittava kohtaaminen

Vastuullisuus

"Meillä jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus kasvaa omaksi itsekseen"

Strategian sekä varhaiskasvatuksen omien ohjaavien asiakirjojen lisäksi toimintaa ohjaa varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden kehittämissuunnitelma 2022-2025.

1.2 Yksikön toimintakulttuuri

Yksityinen päiväkotiki Lastenkammari Ay sijaitsee Kokkolassa Kuusimäen asuntoalueella. Osoite on Kangastie 2, 67700 Kokkola.

Varhaiskasvatussyksikkömme puhelinnumero on 06-8302378. Päiväkotimme omistavat tasavertaisina osakkaina Tiina Saraluhta ja Annika Wiklund. Kuulumme alueeseen IV, jonka palvelupäällikkönä toimii Satu Forsberg.

Päiväkotimme on avoinna arkisin (ma-pe) klo 7.30-16.30. Vanhemmilla on mahdollisuus valita lapsensa hoitoaika seuraavasti: 20 h tai alle/viikko, 21-35 h/vko tai yli 35 h/vko.

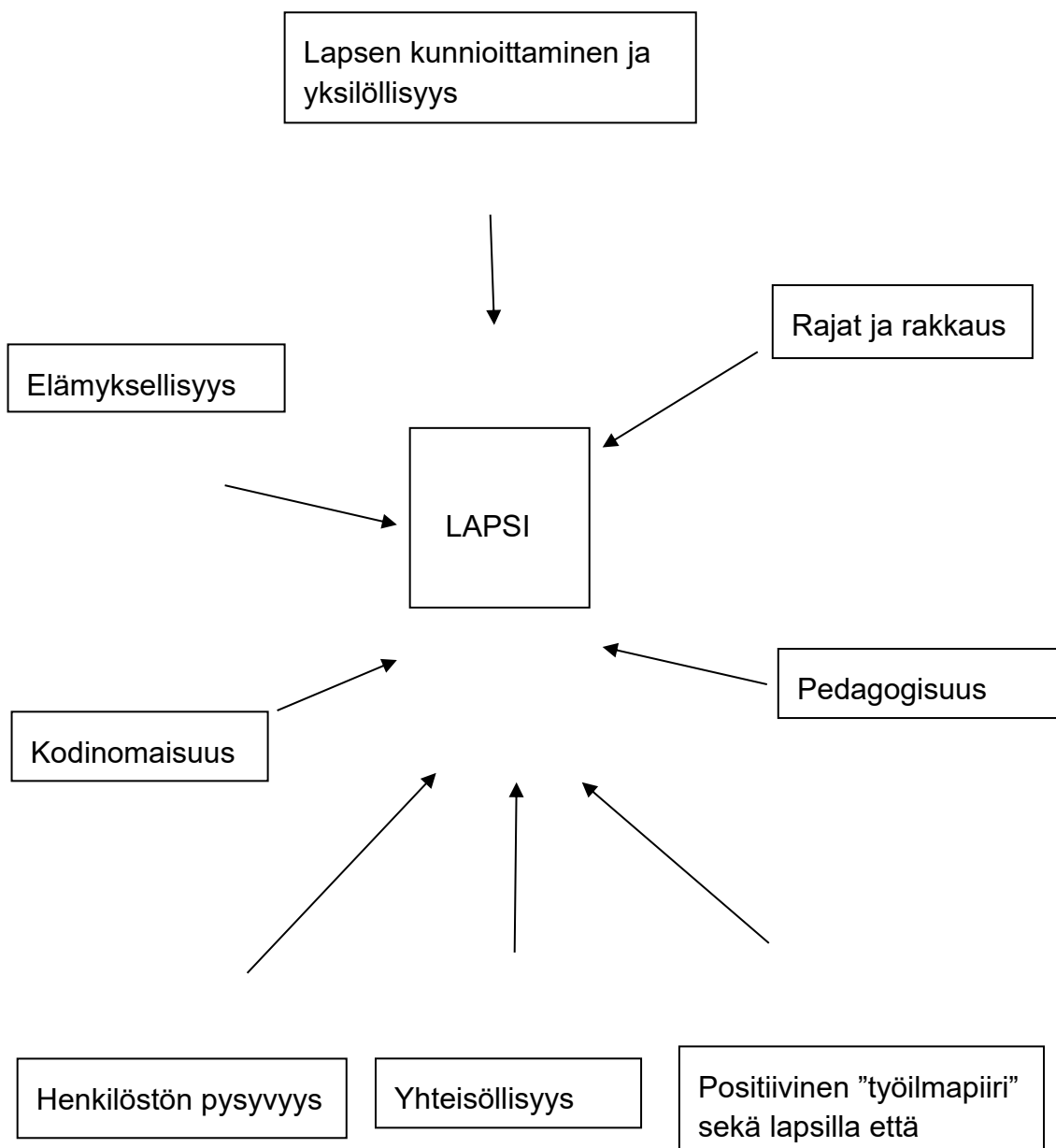
Heinäkuussa päiväkotimme on suljettu.

Päiväkodissamme on 18 "kokopäivähoitopaikkaa" 1-6-vuotialle lapsille, joista neljä paikkaa on varattu alle 3-vuotiaille lapsille.

Yksityinen päiväkotiki Lastenkammari on perustettu v. 1999. Päiväkotiki toimii yrityspohjalta ja yhtiömuotona on avoin yhtiö. Yrityksen omistavat tasavertaisina yhtiömiehinä varhaiskasvatuksen opettaja Tiina Saraluhta ja varhaiskasvatuksen hoitaja Annika Wiklund, jotka myös työskentelevät varhaiskasvatustyössä kokopäiväisesti.

Lastenkammari toimi ensimmäiset viisi vuotta Torkinmäen alueella Korpintiellä, josta muutimme kesällä 2004 Kirkonmäelle Kirkkolehdonkadulle. Syksyllä 2011 muutimme jälleen, upouusiin tiloihin Kuusimäen asuntoalueelle. Kasvatus- ja hoitoympäristömme on kodinomainen, ja sen vuoksi tutun turvallinen jo heti lapsen hoitosuhteen alkutaipaleella.

Lastenkammarin arvoperusta:

Kuvateksti: Lastenkammarin henkilöstön (tiimipalaveripohdinta) ja vanhempien YHTEINEN arvoperusta (kysely vanhemmille syksyllä 2022).

1.3 Varhaiskasvatuksen järjestäminen yksikössä

Varhaiskasvatusyksikkömme henkilöstörakenne - kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa ja kaksi varhaiskasvatuksen hoitajaa - turvaa lapsille ja perheille ammattitaitoisen, suunnitelmallisen sekä pedagogisesti toimivan kasvatus- ja oppimisympäristön.

Lastenkammarin päiväkodin toiminta- ja oppimisympäristön ominaispiirteitä ovat päiväkodin pienuus ja kodinomaisuus sekä lasten iso ikäjakauma. Olemme pyrkineet luomaan varhaiskasvatusympäristön turvalliseksi, kaikki ikäkaudet huomioonottavaksi, lasta innoittavaksi sekä joustavaksi.

Lastenkammarin fyysinen toiminta- ja oppimisympäristö on monipuolinen. Piha-alueemme on turvallinen, aidattu ja 18 lapselle sopivan kokoinen leikkialue.

Pihaltamme löytyvät keinut, leikkimökki, hiekkalaatikko ja iso määrä hirrestä sahattuja puupalikoita, jotka ovat pihan suosituimpia ja luovimpia leikkivälineitä.

Oppimis- ja toimintaympäristöömme kuuluvat myös läheinen metsä sekä muutama leikkipuisto. Lisäksi teemme retkiä meren rantaan, urheilupaikoille, rakennettuun kaupunkiympäristöön jne.

Päiväkotimme toimii yksikerroksisessa omakotitalossa, jossa periaatteessa kaikki n. 150 neliötä ovat lasten käytössä. Huoneita on keittiön, eteisten ja kylpyhuoneiden lisäksi neljä. Tilamme ovat helposti muunneltavissa lasten tarpeiden ja ikärakenteen mukaan. Juuri lasten suuren ikäjakauman vuoksi toiminta- ja oppimisympäristön tarkoituksenmukainen suunnittelu ja järjestely vaativat kasvattajilta **jatkuvaa suunnittelua.**

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön muotoja ovat:

- päivittäinen kuulumisten vaihto,
- vasu-kyselyt ennen uuden toimintasuunnitelman laadintaa (joka toinen vuosi),
- lapsen omaan vasuun tutustuminen sekä osallistuminen lapsen vasun suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen sekä arviointiin,
- vasu-keskustelut käydään vanhempien ja kunkin pienryhmän varhaiskasvattajan kesken; jos pienryhmässä erityistarpeinen lapsi, vo osallistuu vasun laadintaan.

Toimintamme sisällöistä tiedotamme lukujärjestysten muodossa, ja muista tärkeellisistä asioista jaamme tiedotteita tarvittaessa.

Varhaiskasvatusyksiköllämme on myös www-sivut, joista selviää päiväkotimme yhteystiedot, henkilöstö, lukujärjestys, tiedotteet ym. Toimintasuunnitelmamme löytyy myös paperisena päiväkotimme eteisen ilmoitustaululta.

1.4 Toimintakauden painopistealueet

1.4.1 Lapsiystävällinen kunta

Kehittämiskohteet:

- ❖ lasten oikeuksista kouluttaminen ja tiedottaminen
- ❖ kiusaamisen ehkäisy ja kiusaamiseen puuttuminen

Henkilöstö osallistuu mahdollisuuksien mukaan lasten oikeuksia koskeviin koulutuksiin tulevan toimintakauden aikana.

Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma:

Näkemyksemme mukaan kiusaamisen ominaispiirteitä ovat toistuvuus, tietoisuus ja vallankäytön elementit. Ominaispiirteitä taasen ovat sanallinen kiusaaminen eli haukkuminen, psyykinen (esim. leikistä pois jättäminen, kiristäminen) sekä fyysinen (nipistely, töniminen, leikkien sotkeminen) kiusaaminen.

Toimintayksikkömme keinoja kiusaamisen ehkäisemiseen ovat 1) varhainen puuttuminen eli kiusaamisen ja loukkaavan käyttäytymisen keskeyttäminen välittömästi, 2) keskustelu; empatiaan vetoaminen, anteeksi pyytäminen ja antaminen sekä 3) keskustelu/kirjallisuus yleisellä tasolla pienryhmän ja koko lapsiryhmän tilanteissa.

Lastenkammarissa kiusaamiseen puututaan siis heti varhaisessa vaiheessa; kiusaustilanteessa keskitytään ensin "uhriin", ja sitten selvitetään asia yhdessä kiusaajan kanssa. Lasta suojellaan kaikelta väkivallalta ja häirinnältä (turvallinen psyykinen ja fyysinen toimintaympäristö). Kiusaamistilanteet otetaan välittömästi, "tuoreeltaan" puheeksi molempien osapuolien huoltajien kanssa sekä tarvittaessa henkilöstön kesken.

1.4.2 Yksikön painopistealueet

Tämän toimintakauden vuosisuunnitelmassamme on yhdeksän teemaa (kts. liitteet 1-3); vuosisuunnitelma ja kolmen kuukauden välein jaettava "lukujärjestys" ovat vanhempien nähtävillä päiväkodin eteisen ikkunassa.

Sisältöalueina ovat:

- kielen rikas maailma,
- ilmaisuuden monet muodot,
- minä ja meidän yhteisömme,
- tutkin ja toimin ympäristössäni sekä
- kasvan, liikun ja kehityn.

+ Viiskareiden kanssa tutustumme lisäksi äidinkielen ja matematiikan alkeisiin.

Toimintasuunnitelmamme pitää sisällään kaikki Opetushallituksen varhaiskasvatusperusteiden 2022 keskeisimmät sisältöalueet.

Jokapäiväistä toimintaamme ohjaa "lukujärjestys", josta ilmenee sisältöalueiden toteutus tarkemmin päiväkohtaisesti. Lukujärjestykset jaetaan kolmen kuukauden välein koteihin. Toimintasuunnitelmamme on yleisesti nähtävillä nettisivuillamme www.lastenkammari.fi sekä päiväkotimme eteisen ilmoitustaululla.

Tällä toimintakaudella jatkamme Vahvuusvariksen kanssa, ja bongailimme omia sekä toisten vahvuuksia. Varistarinat ja siihen kuuluvat leikit ym. toteutetaan maanantain aamuhetkillä sekä päiväkodin ihan tavallisessa arjessa, ja samalla tutustumme myös erilaisiin tunteisiin, esim. Fanni-kirjojen avulla.

Päiväkotimme arjessa "Rajat ovat rakkautta", unohtamatta hellää hoivaa... Myös hyvät käytöstavat ja niiden opettelu ovat mielestämme edelleen tärkeitä asioita.

Kerran syyskaudella ja kerran kevätkaudella järjestämme perjantai-iltaisina lapsille päiväkodilla yöhoidon; lapset jäävät suoraan hoitopäivän päätteeksi yökyliin. Illan aikana puuhastelemme ulkona, leikimme sisällä, syömme iltapalaa jne. Yön nukumme "siskonpedeissä", ja aamusella aamupalan ja leikin jälkeen vanhemmat noutavat lapsensa viikonlopun viettoon.

Marraskuussa toteutamme lapsille "osallistamiskyselyn", jonka perusteella huomioimme lasten toiveita ja kiinnostuksen kohteita seuraavissa lukujärjestyksissä.

Joulukuussa vietämme perheiden kanssa joulujuhlaa sekä toukokuussa kevätjuhlaa ja "Kummi" -päivää helmikuussa.

Syys- ja kevätkaudella menemme lasten kanssa katsomaan Kokkolan Kaupunginteatteriin lastenteatteriesitykset.

1.4.3 Toimintakauden kehittämiskohteet ja hanketoiminta

Oppimisympäristön kehittäminen; hankintoja tehdään pitkin toimintakautta tarpeiden mukaan, ja joka toimintakausi uudistetaan ympäristöä erilaisilla tila- ja tarvikeratkaisuilla.

1.5 Arviointi

Toimintakauden aikana arvioimme ja dokumentoimme lapsen kasvua ja kehitystä; myös lapset (lähinnä viiskarit) arvioivat omaa kasvuaan ja kehitystään yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Arvioimme myös tiimiämme, sekä vanhempien kanssa lapsen omaa vasua. Toimintakauden loppupuolella vanhemmat osallistuvat toiminnan arviointiin.

Lapsen kehityksen ja kasvun arviointi tapahtuu kolme kertaa vuodessa, ja lapset arvioivat itseään ennen esikouluun siirtymistään. Tiimiarviointi tapahtuu kaksi kertaa vuodessa syys- ja kevätkauden päätteeksi. Tiimiarvioinnissa pohdimme, ovatko asetetut tavoitteet toteutuneet, ja tarvittaessa mietimme parannuskeinoja mahdollisiin epäonnistumisiin. Tiimiarviointi pitää sisällään myös tiimin jokaisen jäsenen itsearviointin, jossa paneudutaan vuorovaikutustaitoihin (lapset ja tiimin muut jäsenet), lapsiryhmän vallitsevaan ilmapiiriin, pedagogisiin työtapoihin, toiminnan sisältöön sekä oppimis- ja toimintaympäristöihin. Lapsen omaa vasua arvioimme vanhempien kanssa kerran vuodessa, tarvittaessa useammin.

1.6 Pedagogisen toiminnan käytänteet yksikössä

1.6.1 Hyvän vuorovaikutuksen periaatteet

Positiivinen, hyväksyvä ja kannustava ilmapiiri ovat perustana hyvälle kasvatusympäristölle. Sekä kasvattajien keskinäinen kanssakäyminen kuin myös lasten keskinäinen kanssakäyminen ovat luoneet päiväkotimme positiivisen ilmapiirin. Lapsia opetetaan kauniiseen ja kohteliaaseen kielenkäyttöön. (esimerkiksi antaisitko?, saisinko?)

Arkirutiinien lomassa aikuisilla on aikaa kuunnella kutakin lasta hänen tarpeittensa mukaan; läheisyys, silytys ja lapsen aito kuunteleminen korostuvat päiväkodissamme kodinomaisuuden myötä. Huumorilla on vankka sija arkielämässämme; sen avulla moni ongelmatilanne ratkeaa kuin itsestään.

Pitkät, vuosienkin mittaiset hoitosuhteet mahdollistavat myös sen, että lapsen kanssa muodostuu turvallinen suhde; kasvattajasta tulee osa lapsen turvaverkkoa.

1.6.2 Lasten tunne- ja sosiaalisten taitojen tukeminen

Päiväkotimme pienuus ja meille ominaiset pitkät hoitosuhteet sekä lasten ikähaitari luovat erinomaisen perustan sosiaaliselle kanssakäymiselle.

Varhaiskasvatushenkilöstön pysyvyys on myös omiaan luomaan turvallista kasvuympäristöä lapsille.

Lastenkammarissa lapset huomioidaan yksilöinä yhteisöllisyyteen kasvattaen. Opettelemme ottamaan huomioon toisiamme ja toimimaan erilaisissa ryhmissä kaikenikäisten leikkitovereiden kanssa. Lapset oppivat pienestä pitäen paljon taitoja toisiltaan; pienimmät matkivat isompiaan ja isommat matkivat aikuisia, ja siten oppivat auttamaan toisiaan huomaamatta arkirutiineissa. Lapsen itsenäisyyttä ja omatoimisuutta tuetaan.

Sosiaalisten taitojen ja tapojen oppiminen sekä positiivinen, kannustava kanssakäyminen ja vuorovaikutus ovat päiväkotielämämme erityispiirteitä. Lapsille (ja heidän perheilleenkin) on muodostunut vuosien varrelle pitkäkestoisia ja kauaskantoisia ystävyyssuhteita päiväkotimme piirissä ja sen ulkopuolella.

1.6.3 Yhteistyökäytännöt

Yhteistyön tavoitteena on lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi.

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö:

Lasten vanhemmat ovat vaativassa kasvatus- ja hoitotyössä tärkeimmät yhteistyökumppanimme. Heidän tieto-taitonsa omasta lapsestaan yhdessä varhaiskasvattajien kanssa luovat vankan perustan lapsen tasapainoiselle kehitykselle.

Pieni toimintayksikkömme mahdollistaa tiiviin ja avoimen yhteistyön vanhempien kanssa. Lapsen asioista on helppo keskustella tarvittaessa päivittäin.

Päiväkodillemme ominaiset pitkät hoitosuhteet auttavat luottamuksellisen ja pitkäkestoisen kasvatuskumppanuuden luomisessa. Syksyisin järjestettävissä varhaiskasvatuskeskusteluissa laadimme yhdessä vanhempien kanssa lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman. Joka toinen vuosi laadimme toimintakauden vanhemmille kyselyn, jossa he saavat esittää mielipiteitensä ja toiveitansa varhaiskasvatussyksikkömme perusarvoista, toimintasuunnitelmamme sisältöalueista sekä yhteistyömuodoista, ja jotka otamme luonnollisesti huomioon laatiessamme alkaneen toimintakauden toimintasuunnitelmaa.

Varhaiserityiskasvatuspalvelut yksikössä ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja:

Päiväkotimme ei tarjoa varhaiserityiskasvatuspalveluita lapsiperheille; tarvittaessa otamme yhteyttä Kokkolan kaupungin konsultoivaan varhaiskasvatuksen erityisopettajaan.

Kaupungin kanssa solmimamme yhteistyösopimuksen perusteella meillä on oikeus käyttää kaupungin varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja tarvittaessa, jolloin erityisopettaja vierailee päiväkodissamme tarvittaessa. Jos hoidossamme on erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitseva lapsi, konsultointi on tiiviimpää. Erityislasterien kohdalla erityisopettaja on kaikessa suunnittelussa ja toteutuksessa mukana yhtenä varhaiskasvatussyksikkömme työntekijänä.

Yksikön tarjoama varahoito:

Varhaiskasvatussyksikkömme on vuosittain suljettuna heinäkuussa; meillä ei ole varahoitopaikkaa, vaan vanhemmat vastaavat itse varahoidon järjestämisestä kuukautena. Asiasta ilmoitetaan heti hoitosuhteen alussa kirjallisesti hoitosopimuksessa.

Opiskelijoiden työssäoppimispaikkana toimiminen:

Varhaiskasvatusalan sosionomi-, lastenohjaaja- ja lähihoitajaopiskelijat suorittavat päiväkodissamme toimintakausittain työssäoppimisjaksojaan. He tuovat alan tuoreimpia kuulumisia tullessaan sekä työ- ja opiskelutehtäviensä kautta saavat meidät varhaiskasvattajat säännöllisesti pohtimaan perustyömme tarkoitusta ja merkitystä.

Siirtymävaihe varhaiskasvatustyksiköstä toiseen:

Varhaiskasvatustyksikössämme on ollut päiväkodin perustamisesta lähtien käytössä lapsenkansiot, joihin dokumentoimme kirjoituksin, valokuvin ja kädentaitotuotoksien muodossa lapsen kehitykseen liittyviä asioita. Lapsenkansiomme ovat siis kattava kuvaus lapsesta ja hänen kehityksestään, ja se seuraa lapsen mukana seuraavaan hoitopaikkaan tai esikouluun, jossa seuraava varhaiskasvattaja saa nopeasti selkeän kuvan kasvatettavastaan tai oppilaastaan.

Päiväkodissämme on ollut kautta vuosien tapana muodostaa tulevista esikoululaisista oma ryhmänsä, Viiskarit, joille ennen esiopetuksen alkua annetaan suunnitelmallista opetusta tiedollisella ja taidollisella saralla. Mielestämme tällainen käytäntö silottaa lapsen tietä kohti esikoulua; alkutaival koulun puolella ei "tärväänny" esim. paikallaan istumisen, tehtävien tekemisen yms. toimintojen totutteluun ja harjoitteluun.

Neuvola:

Neuvoloiden kanssa tehtävän yhteistyön tärkein yhteistyöväline on nelivuotiaan LENE-havainnointi; se tehdään päiväkodissa ja "tuloksista" keskustellaan vanhempien kanssa, jonka jälkeen vanhemmat toimittavat havainnointilomakkeet neuvolaan terveydenhoitajalle ja edelleen neuvolalääkärille. KEHUja tehdään edelleen varhaiskasvatustyksikössämme; KEHU on 5 vuotta täyttävän lapsen kehityksen kartoitus; se tehdään päiväkodissa ja tuloksista keskustellaan vanhempien kanssa, jonka jälkeen vanhemmat toimittavat kartoituksen tulokset neuvolaan.

Lastenkammarissa KEHUja on tehty vuodesta 2002 lähtien ja LENEjä vuodesta 2012 lähtien.

Muut yhteistyökumppanit:

Muita yhteistyökumppaneitamme tarpeen mukaan ovat mm. esikoulu, seurakunta, terapeutit, psykologit, perheneuvola, muut päiväkodit.

Päiväkotimme lasten ikähaitari on 1-6 vuotta; leikin pedagoginen suunnittelu ja järjestäminen vaatii varhaiskasvattajilta alituista havainnointi- ja muuntelukykyä. Varhaiskasvatusyksikkömme toimitilat (6 erilaista ja eri kokoista tilaa) mahdollistavat leikkitilojen suunnittelun ja järjestämisen lasten leikkien kehittyessä ja muuntautuessa.

Leikin kehityksen perustana on lasten ikä; eri-ikäisten lasten leikit ja leikkivälineet on tarpeiden mukaan eri tavoin järjestetty. Osa pienten leluista on asetettu lasten saataville, ja osa on aikuisen annettavissa. Suurin osa isompien lasten leluista ym. on lasten saatavilla, jotta omaehtoinen leikki mahdollistuu, mutta osa isompienkin leluista ja muista tarvikkeista on sijoitettava niin, että oppimis- ja toimintaympäristö pysyy turvallisena.

Pienimmille järjestetyt omat viikoittaiset leikkihetket mahdollistavat samalla myös sen, että isommille lapsille jää leikki-, oppimis- ja toimintatilaa enemmän eli he voivat leikkiä laajemmin ja keskittyneemmin sellaisia leikkejä tai osallistua sellaiseen ohjattuun leikkiin/toimintaan, josta he hyötyvät/oppivat eniten. Roolileikkipäivinä aikuinen osallistuu johdonmukaisesti lasten leikkiin; hän "rikastuttaa" lasten leikkiä, toimii mallina sekä ohjaa leikkiä tiettyyn suuntaan tarvittaessa.

Leikki on lapselle ominaista ja omaehtoista toimintaa; leikin kautta lapset hahmottavat maailmaa. Leikin lomassa lapset hiovat omia ja leikkitovereidensa sosiaalisia taitoja, työstävät elämän kimurantteja kuvioita. Leikissä lapsen ajattelu kehittyy.

Aamu- ja iltapäivän ns. vapaissa leikkitilanteissa mahdollistuvat eri ikäryhmien kohtaaminen, ja toinen toiselta oppiminen; pienemmät oppivat isommilta leikin eri toimintamalleja, esim. leikin eteneminen, ja isommat oppivat ottamaan huomioon pienempiään, opastamaan ja ohjaamaan.

Lapsi oppii parhaiten leikin kautta... ja leikki on jokapäiväistä...

Toimintasuunnitelmamme ja päiväkotimme arki antaa monta mahdollisuutta oppia leikkien; päivittäiset aamuhetket (päivän polttavat puheenaiheet, ohjattua leikkiä), "iltapäivätekemiset" (lepohetken jälkeinen puolituntinen esim. kädentaitojen tai erilaisten yksilö- ja yhteispelien parissa) sekä viikoittaiset pedagogiset aamupäivät, liikunta-, musiikki- ja retkeilytuokiot.

Itsensä ilmaisu leikin kautta, ja avulla, edistää lapsen hyvinvointia, kuten myös ulkoilu, ja melkein joka leikkiin liittyvä liikunnallisuus. Leikki hyvinvoinnin lähteenä sisältyy päivittäiseen toimintaamme, esim. joka päivä on mahdollisuus liikunnalliseen leikkiin joko ulkona omaehtoisesti/ohjatusti liikkuen ja leikkien, tai sääolosuhteiden ollessa huonot, ohjattuihin leikkihetkiin aamu- ja iltapäivisin. Joka päivä lapsella on myös mahdollisuus leikkiä rauhassa, yksinkin.

Päiväkodissämme on mahdollista jatkaa samaa leikkiä "aamusta iltaan" hyvien jakotilojen ansiosta.

1.6.5 Pienryhmätoiminta

Lasten ison ikäjakauman vuoksi lapset on jaettu pääsääntöisesti 3-4 ryhmään aamupäivätoimintojen ajaksi.

Henkilöstö kuluvalle toimintakaudella:

Varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen opettaja Tiina Saraluhta - viiskarit,

Varhaiskasvatuksen opettaja Jaana Biskop - nelivuotiaat,

Varhaiskasvatuksen lastenhoitajat Annika Wiklund ja Maiju Savolainen - alle kolmevuotiaat.

Lastenkammarissa on jo pitkään työskennelty tiettyjen toimintojen aikana pienryhmissä, esim. kädentaidot, pedagogiset aamupäivät. Lapset on jaettu ikäryhmittäin 3-4 ryhmään, jotta jokainen lapsi saisi ikä- ja kehitystasolleen sopivaa, tarpeeksi kehittävää ja haasteellista toimintaa. Liikunnan (esim. jumpat), hiihto, luistelu) osalta lapset on taasen jaettu kahteen ryhmään. Muskarihetkillä toimimme koko ryhmän voimin, koska uskomme pienimpien hyötyvän isompien esimerkistä laulaessa, soittaessa ja laululeikkiessä. Tarvittaessa järjestämme aikaa ja tilaa yksilöohjaukseenkin.

Meillä on tarvittaessa mahdollisuus ulkoilla porrastetusti, varsinkin niinä aamupäivinä, kun isoimmat lapset tarvitsevat keskittymisrauhaa tehtävilleen sisätiloissa. Alkusyksystä ja loppukeväästä puolet ryhmästä retkeilee ja toisella puolikkaalla on koko talo käytössään; torstaisin vuorot vaihtuvat toisin päin.

Varhaiskasvattajina pyrimme olemaan sensitiivisiä, osallistavia, ongelmanratkaisukykyisiä ja havainnoivia arjen eri toiminnoissa sekä oppimis- ja toimintatuokioilla. Keskustelemme paljon päivittäin mieltämme askarruttavista oppimis-, kasvat- ja hoiva-asioista. Tunneimme myös erittäin hyvin toistemme työskentelytavat ja arvoperustat; olemme työskennelleet nykyisessä kokopanosamme jo vuosikaudet.

Varhaiskasvatusyksikkömme oppimis- ja toimintaympäristöt ohjaavat myös työskentelytapojamme.

Olemme dokumentoineet varhaiskasvatussyksikkömme perustamisesta asti (v. 1999) lasten kasvua, kehitystä ja oppimista ns. lapsenkansioihin.

Sanallinen dokumentointi tapahtuu kolme kertaa toimintakauden aikana; vasu-keskusteluihin valmistautuessa kirjaamme ylös yksityiskohtaisesti lapsen silloisen kehitystason ja -tarpeet, joului- ja toukokuussa kirjaamme ylös lapsen kansioon selostuksen, kuinka tavoitteisiin on päästy ja mitkä kehityksen osa-alueet tarvitsevat vielä "hiomista" eli sanallinen dokumentointi pitää sisällään lapsen pienryhmän varhaiskasvattajan pohdiskelua, arviointia, suunnittelua lapsen kasvuun ja kehitykseen liittyen. Lapsen oma vasu, KEHU- ja LENE -testit ym. tärkeät lasta koskevat asiakirjat arkistoidaan lapsen omaan kansioon.

Lapsenkansioihin tallennamme myös runsain valokuvoin toimintakauden toimintaa ja huippuhetkiä sekä arkistoidamme lasten taiteellisia tuotoksia, tehtäviä ym. Kolme kertaa vuodessa piirräämme lapsille "Ihminen ja talo"-piirroksen, josta näemme lapsen kehitystä kädentaitojen sekä hahmottamiskyvyn osalta; piirrokset säilytetään lapsenkansiossa.

Olemme havainneet em. käytännöt toimiviksi kuluneiden vuosien varrella, ja aiomme jatkaa samalla metodilla. Lisänä edelliseen otamme käyttöön muutaman kerran toimintakaudessa "oma kansio -aamupäivän", jolloin lapset saavat tutustua omaan kansioonsa rauhassa, ja siten seurata omaa kasvuaan ja kehitystään; myös lasten mahdolliset kommentit kirjataan ylös. Lapsen kansiot kulkeutuvat myös kotiin syys- sekä kevätkauden päätteeksi; vanhemmat saavat halutessaan kirjata kansioon omia ja lapsensa kommentteja.

1.6.7 Lasten osallisuus

Lapset saavat osallistua pikkuaskareisiin, esimerkiksi apulaisena ja "vie-tuo"-tehtävillä. Lapset pääsevät vaikuttamaan omilla valinnoillaan esimerkiksi leikkitilanteisiin. He saavat valita myös itse ns. iltapäivätekemiset, askartelumateriaaleja ja lauluja muskarissa sekä laatia ruokalistoja. Lasten osallisuus toteutuu myös kyselyiden sekä lasten toiveiden mahdollisen toteuttamisen (esim. lelopäivä tai leipominen) kautta.

Mielestämme lasten osallisuus on myös sitä, että lasta kuunnellaan, ja että lapsi tulee myös kuulluksi, ja tuntee olevansa hyväksytty arvostettu oman itsensä ja ryhmän jäsenenä.

1.6.8 Siirtymätilanteet, perushoitotilanteet, lasten tulo- ja lähtötilanteet

Siirtymä-, perushoito- sekä lasten tulo- ja lähtötilanteet kuuluvat arkitoimintoihin sekä -rutiineihin. Aikuinen on aina paikalla siirtymä-, perushoito- sekä lasten tulo- ja lähtötilanteissa. Lapset otetaan vastaan ja luovutetaan yksilöllisesti.

Perushoitotilanteet ovat johdonmukaisia oppimis- ja kasvatustilanteita.

Meillä on myös käytössä ns. kuvalliset päivärytmikortit (kaikkien nähtävillä aamuhetkitaululla), josta varsinkin pienimmät, ja isommatkin lapset, voivat helposti hahmottaa päivän kulun ja toiminnot.

1.6.9 Oppimisen alueet

"Oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä... Oppimisen alueet eivät ole erikseen toteutettavia, toisistaan irrallisia kokonaisuuksia, vaan niiden aihepiirejä yhdistetään lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti." (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016)

Kielten rikas maailma:

TAVOITE: Monipuolisesti kommunikoiva lapsi

Ihminen elää jatkuvassa vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa; lapsen kielellinen kehitys on yksi tärkeimmistä kehityksen osa-alueista.

Lasten iso ikäjakautuma edellyttää meiltä sensitiivisyyttä vuorovaikutus- taitojen opettelussa, esim. aikuisen on huomattava lapsen non-verbaalisista viesteistä, jos hänellä on sylintarve tai vessahätä.

Varhaiskasvattaja myös tukee johdonmukaisesti kielellisten taitojen alkukehitystä toistamalla oikein lapsen sanoja ja ilmaisuja.

Kielen ymmärtämisen taitoja opetellaan paljon arkirutiinien ohessa, esim. erilaisissa siirtymävaiheissa sanallistamme lasta toimimaan toivotulla tavalla tai pienryhmätuokioissa ohjeistetaan lapsia sanallisesti työvaiheesta toiseen.

Lapsen puheentuottamista tuemme rohkaisemalla lasta puhumaan muiden lasten ja meidän varhaiskasvattajien kanssa, esim. aamuhetkillä rohkaistaan lasta vastaamaan pelkäämättä "väärää" vastausta tai kehottamalla lasta itse mennä kysymään kaveria leikkiin. Pienimpien lasten kohdalla tuemme puheen tuottamista toistamalla lapsen lausumia sanoja/lauseita ja rohkaisemalla tuottamaan uusia sanoja.

Kielen käyttötaitoja opettelemme paljon arjen tilanteissa, esim. ruokapöytäkeskusteluissa pohdimme usein, mitä ruokaillessa voi puhua ja mitä ei. Päiväkodissamme ovat hyvät käytöstavat olleet vuosikausia arjen ohjenuora; kielellisiä käyttötaitoja on helppoa opetella hyvien käytöstapojen lomassa. Huumorilla ja hassuilla puheilla ja sanoilla on aina ollut paikkansa päiväkotimme arjessa. Kielen käyttötaitoja opettelemme myös oppimis- ja toimintatuokioilla, esim. pöytäteatterin avustuksella lapset oppivat ensin auditiivisesti ja visuaalisesti, ja sitten myöhemmin itse esitettynä.

Lapsen kielellisen muistin kehittämistä ja sananvaraston laajentamista tuemme päivittäin ja viikoittain monin eri tavoin, esim. joka päivä aamu- tai iltapäivähetkillä loruttelemme, laulamme leikkien tai palauttelemme mieliimme edellispäivän tai edellisen kerran tapahtumia. Koemme tärkeäksi kielenkehityksen kannalta sen, että päiväkodissamme luetaan päivittäin kaikenikäisille lapsille satuja ja tarinoita päivälevon yhteydessä sekä muulloinkin. Käytämme paljon sanaleikkittelyä lasten kanssa; isoimmat lapset lähtevät innokkaasti mukaan "opettamaan" pienemmille oikeita ja uusia ilmaisuja arkiaskareiden lomassa.

Isompien lasten kielellisen tietoisuuden herättämistä tuemme esim. havainnoimalla ympäristönsä (lasten nimet eri paikoissa näkyvillä) tai muskarissa arvuutellaan laulunvalintavuorossa olevan lapsen henkilöllisyyttä nimen alkukirjaimen tai -kirjainten perusteella. Viiskarikoulussa tutustumme pehmeästi esim. oman nimen kirjaimiin. Mielestämme lapsen kielellisen tietoisuuden luontaista kehitystä tulee ruokkia ja kasvattaa ruokahalua jokaista lasta yksilöllisesti tukien.

Ilmaisun monet eri muodot:

TAVOITE: Rohkea ja itseään ilmaiseva lapsi

Varhaiskasvatusyksikkömme yhtenä teemana on ollut alusta lähtien tarjota lapsille elämyksiä, jotka ovat toteutuneet varsinkin ns. taidekasvatuksen osa-alueella. Käymme joka toimintakausi, jos vain on sopivaa lapsille suunnattua kulttuuria, seuraamassa esim. lastenteatteriesityksiä (kaupunginteatteri tai päiväkodin tilat) ja konsertteja. Museot, kirjasto ja lasten taidenäyttelyt ovat meille tuttuja käyntikohteita.

Musiikillisia ilmaisutaitoja harjoittelemme ja kehitämme joka viikko "muskarissa" ja aamuhetkillä. Em. hetket pitävät sisällään lauluja, laululeikkejä, loruja, soitantaa rytmisoittimilla sekä tanssia. Musiikin kuuntelemiseen keskitymme enemmän lepoaikojen loppupuolella, jolloin kuuntelemme vaihtelevaa musiikkia, mm. lasten kehtolauluja ja klassista musiikkia. Levyraati ja karaokelaulanta ovat myös ohjelmistossamme kevään viimeisillä muskarihetkillä.

Kuvallista ilmaisua harrastamme myös viikoittain. Näillä oppimis- ja toimintatuokioilla perehdytämme lapsia kuvan tekemisen erilaisiin tekniikoihin, esim. erilaiset työvälineet, värien koostumukset. Päiväkodissamme on päivittäin mahdollisuus myös omaehtoiseen kuvalliseen ilmaisuun; aamulla on piirustus- ja muovailupöytä valmiina lasten saapuessa hoitoon. Koemme myös tärkeäksi asettaa lasten työt heidän kädentaitojaan kunnioittaen asianmukaisesti esille. Toimintakauden aikana, taitojen kehittyessä, me myös leivomme, nikkaroimme ja ompelemme.

Sanallista ja kehollista ilmaisua toteutamme tällä toimintakaudella kahden eri satuprojektin keinoin; lapsilla on mahdollisuus harjoitella esiintymistä, rohkaistumista, yhteistyötaitoja jne.

Minä ja meidän yhteisömme:

TAVOITE: Inhimillinen ihminen

Varhaiskasvatusyksikkömme tärkein eettisen ajattelun kulmakivi on oikean ja väärän erottaminen; näitä asioita käymme läpi päivittäin sekä arjen askareissa että yhteisillä juttutuokioilla. Tärkeässä roolissa ovat myös ystävyys ja toisen ihmisen huomioiminen. Paneudumme myös tarvittaessa lapsen suruihin, iloihin ja pelkoihin keskustelemalla niistä sekä lapsen että vanhemman kanssa. Rohkaisemme lapsia suvaitsevaisuuteen; jokainen ihminen on arvokas ja ansaitsee ympäristönsä hyväksynnän juuri sellaisena kuin hän on.

Katsomuskasvatusta tulemme toteuttamaan perheiden ja lasten toiveiden mukaan, esim. jos perheellä eri uskonto kuin kristinusko, niin kunnioitamme perheen katsomustapaa, ja toimimme sen mukaan. Uskontokasvatus pysyy edelleen päiväkotimme toimintasuunnitelmassa, koska koemme sen olevan edelleen tärkeä osa suomalaisen kulttuuriperinnön siirtämistä seuraavalle sukupolvelle; seurakunnan työntekijä käy kertomassa ja keskustelemassa lasten kanssa uskonnollisista asioista muutaman kerran sekä syys- että kevätkaudella. Edellisen lisäksi käymme lasten kanssa lasten adventti- ja pääsiäiskirkossa.

Koemme tärkeäksi välittää lapsille suomalaista kulttuuriperintöä; osa sitä on myös suomen historian tutuksi tuominen esim. tarinoiden ja satujen, perinnelaulujen, -lorujen ja -leikkien kautta sekä huomioimalla vuosittain Kalevala -päivän. Pidämme myös nykyisyyden ja ajankohtaisuuden hahmottamista tärkeänä; keskustelemme ajankohtaisista asioista lapsen näkökulma huomioon ottaen sekä suuntaamme päivittäin katsettamme tulevaisuuteen esim. "lukujärjestyksemme" avulla tai viikoittain huomioimalla luonnollista ja rakennettua lähiympäristöämme esim. luonnonsuojelun näkökulmasta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet kehottaa varhaiskasvatushenkilöstöä tutustuttamaan lapsia eri medioihin ja kokeilemaan median tuottamista.

Varhaiskasvatyksikkömme pohtii tulevaisuudessa mediakasvatuksen osuutta toiminnassamme toimintakausi kerrallaan, ja tällekin kaudelle teimme sen päätöksen, että päiväkotimme ei tule tällä toimintakaudella panostamaan toiminnallisesti eikä taloudellisesti mediavälineistöön, huomioon ottaen esim. lapsiryhmämme ikärakenteen (1-6 v.) sekä sen seikan, että jokainen lapsi saa mielestämme ikäänsä nähden tarpeeksi tutustua kotonaan mediavälineistöön. Tarvittaessa toki käsittelemme mediassa esiintyviä teemoja esim. liikunnan tai kuvataiteen keinoin.

Tutkin ja toimin ympäristössäni:

TAVOITE: Lapsen luontaisen uteliaisuuden säilyttäminen

Tuemme ja harjaannutamme lapsen matemaattisen ajattelun kehittymistä seuraavasti:

- 1) rohkaisemme ja ohjaamme lasta matemaattisten taitojen pariin, esim. aamuhetkillä laskemme yhdessä läsnäolijat, kiinnitämme huomiota vuodenaikavaihteluihin sekä viikko- ja kuukausirytmiiin,
- 2) viikoittaisten pedagogisten aamupäivien ja viiskarikoulun aikana harjoitamme matemaattisia taitoja, esim. pelit, rakentelu, liikuntaleikit, luokittelu, lajittelu,
- 3) arkitilanteissa, esim. laskemme pukemistilanteessa sormet ja varpaat, ruokailutilanteissa montako pippuria on makkarakeittolautasella, eli matematiikka kulkee mukanaamme "aamusta iltaan" oivaltamisen ja oppimisen ilon kautta.

Ympäristökasvatuksemme tarkoituksena on opettaa/kasvattaa lasta ymmärtämään ympäröivän luontomme kauneus, ainutlaatuisuus sekä suojeltavuus. Viikoittaiset retkemme lähimetsään ja -ympäristöön tukevat lapsen ympäristöystävällistä ajattelutapaa, esim. roskat kerätään omaan reppuun. Tutustumme myös rakennettuun ympäristöömme kävelyretkien ja linja-automatkojen yhteydessä; lapset tunnistavat tuttuja keskustan paikkoja. Tutuimpiin kasveihin ja eläimiin tutustumme mahdollisuuksien mukaan retkillämme. Toiminta- ja oppimistuokioilla käymme läpi esim. kirjallisuuden ja luontosarjakortein eri vuodenaikojen kasvistoa ja eläimistöä sekä pohdimme esim. vedenkulutusta käsien pesun yhteydessä.

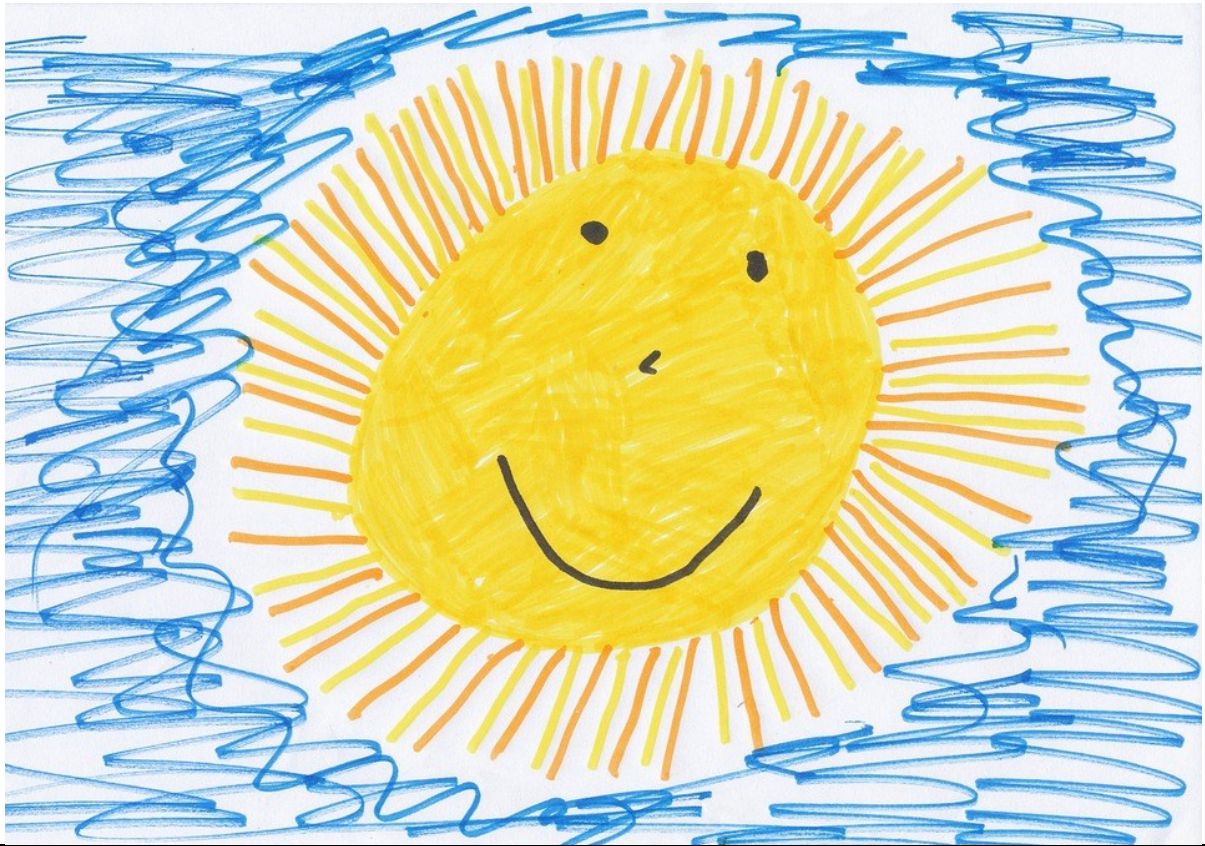
Kasvan, liikun ja kehityn:

TAVOITE: Terveelliset elämäntavat omaava lapsi

Varhaiskasvatusyksikkömme liikuntakasvatuksen avainsana on monipuolisuus; retkeilemme ja harrastamme ohjattua liikuntaa sisällä tai ulkona viikoittain, käymme kerran kuukaudessa uimahallissa, hiihdämme joulun- ja maaliskuussa säiden salliessa sekä pyöräilemme viiskareiden kanssa huhti- ja toukokuussa. Hyödynnämme vuodenaikojen mukaan lähiliikuntapaikkoja, esim. Kirkonmäen urheilukenttää ja Nynäs-Parkia. Koemme myös tärkeäksi asiaksi lapsen omaehtoisen liikunnan, joka mahdollistuu parhaiten päiväkodin pihalla, esim. juoksuleikkien tai pallopelien parissa. Harrastamme säännöllisesti myös ns. taukojumppaa, kun sääolosuhteet rajoittavat ulkoilua tai kun päivän toiminnot ovat olleet istumispainotteisia. Kaikessa liikkumisessa otamme huomioon lasten ikä- ja kehitystason, esim. 1-3 -vuotiaat jumppaavat omana ryhmänään tai 4-5 -vuotiaat hiihtävät hiihtolatulenkkejä.

Ruoka- ja syömiskulttuurimme perustuu terveelliseen ja monipuoliseen ruokavalioon. Tilaamme lounaamme ulkopuoliselta pitopalvelulta; viikoittain saamme etukäteen seuraavan viikon ruokalistan, josta saamme joka päivälle valita 2-4 vaihtoehtoa. Rakennamme viikon ruokalistan sisällyttäen siihen sekä liha-, kala- että kanaruokia kasvis- ja vihanneslisukkeineen. Lounaslistan perusteella laadimme aamu- ja välipalalistan, jossa toteutamme myöskin monipuolista ruokavaliota. Aamu- ja välipalat valmistamme itse. Ruokailutapojemme kaksi tärkeää sääntöä ovat: jokaista ruokalajia maistetaan - ei ole pakko syödä sekä hyvien ja kauniiden pöytätapojen noudattaminen.

Lapsen terveyteen ja turvallisuuteen liittyvistä asioista keskustelemme lähinnä arkitilanteissa ja/tai lasten tuodessa asioita itse pohdittavaksi, esim. ruokailutilanteissa voidaan jutella ravinnon tärkeydestä ihmiskeholle tai nukkumaan/lepohetkelle mennessä unen tarpeellisuudesta yleiselle jaksamiselle. Kävelyretkien yhteydessä puhumme paljon turvallisuudesta ja huomioimme mahdollisia vaaratilanteita ympäristössämme. Henkilökohtaiseen hygieniaan kiinnitämme erityistä huomiota käsien pesun ja vessakäyntien yhteydessä.

LASTENKAMMARIN "TEEMAT" 2022-23

	Minä ja perheeni vk 35-38	Satuprojekti; Kultakutri ja 3 karhua vk 39-43	Maailman lapset vk 44-47
Kielen rikas maailma	<ul style="list-style-type: none"> * ilmaisurohkeus, esittäytyminen * itsestä ja perheestä kertominen * toisten kuunteleminen 	<ul style="list-style-type: none"> * ilmaisurohkeus * rooliin eläytyminen * ryhmän jäsenenä toimiminen 	<ul style="list-style-type: none"> * opetellaan laskemaan 1-5 ulkomaan kielillä * annettujen ohjeiden mukaan toimiminen (kuullun ymmärtäminen)
Ilmaisun monet muodot	<p>Musiikki</p> <ul style="list-style-type: none"> * koetaan perusrytmi (kehon- ja rytmisoittimet) <p>Kuvataide/kädentaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> * piirtäminen, myös mallista * leikkaaminen * askartelu 	<p>Musiikki</p> <ul style="list-style-type: none"> * nuottien, taukojen ym. aika-arvot (aika-arvot karhusadussa) <p>Kuvataide/kädentaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> * pää- ja välivärit * maalaaminen * askartelu 	<p>Musiikki</p> <ul style="list-style-type: none"> * tempon vaihtelu (soitetaan, liikutaan, lauletaan tempon mukaan) <p>Kuvataide/kädentaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> * yhteiskollaasi * sommittelu * askartelu
Minä ja meidän yhteisömme	<ul style="list-style-type: none"> * kuka minä olen * kotini ja perheeni * toisiin tutustuminen, ryhmäytyminen * Vahvuusvaris: itsesäätely ja vahvuuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> * Vahvuusvaris; rohkeus * esiintyminen, eläytyminen 	<ul style="list-style-type: none"> * Vahvuusvaris: ystävällisyys * hyvät käytöstavat * erilaisuuteen tutustuminen

<p>Tutkin ja toimin ympäristössäni</p>	<ul style="list-style-type: none"> * lähimetsään ja -ympäristöön tutustuminen * arkimatikka; huomion kiinnittäminen ympäristön lukumääriin, esim. oman perheenjäsenet, isovanhemmat * sadonkorjuun antimia 	<ul style="list-style-type: none"> * syksyisen luonnon havainnointi ja tutkiminen (luupit, maatuminen yms.) * metsän eläimet; talvehtiminen * arkimatikka; huomion kiinnittäminen ympäristön lukumääriin, esim. pienryhmä, kalusteiden määrät, lapsijono 	<ul style="list-style-type: none"> * kierrätys; tutkitaan asiaa monesta eri näkökulmasta * havupuut/lehtipuut * arkimatikka: opetellaan yhdessä laskemaan 1-5 ulkomaan kielillä + noppapelit
<p>Kasvan, liikun ja kehityn</p>	<ul style="list-style-type: none"> * kehonosat ja -hahmottaminen + hallinta * motoristen perustaitojen harjoittaminen * jalkapallon ja suunnistuksen alkeita * liikuntaleikit 	<ul style="list-style-type: none"> * motoriset perustaidot: kävely, juoksu, pujottelu, hyppely; liikuntaradat * pallot ja hernepussit; heitto, kiinniotto, pomputus 	<ul style="list-style-type: none"> * edellisten jaksojen kertausta; suosikkiliikunnat + haasteet

	Joulu vk 48-51	Avaruus vk 2-5	Ennen vanhaan vk 6-8
Kielen rikas maailma	* joulujuhlaan valmistautumista... * ilmaisuusrohkeus, mahd. rooliin eläytyminen * runomuotoinen kerronta, riimittely	* omien havaintojen kertominen aamuhetkillä/pienryhmissä (kotitehtävä) * riimittely	* lyhyet juonikertomukset; pääkohdat lasten muistiin... *riimittely
Ilmaisun monet muodot	Musiikki * tauko, hiljainen / voimakas; laulaen ja soittaen Kuvataide/kädentaidot * askartelu * leivonta	Musiikki * korkeat ja matalat äänet; erotetaan toisistaan liikkumalla ja laulamalla Kuvataide/Kädentaidot * isojen pintojen maalaus; sin-musta *marmorointi * suolamaalaus	Musiikki * kaikulaulu; soolotutti *kansanperinnelaulut ja -leikit Kuvataide/Kädentaidot * huovutus * puutyöt * ompelu
Minä ja meidän yhteisömme	* joulun valmistelua ja viettoa suomalaisten perinteiden mukaan * Vahvuusvaris: vahvuuksien kertausta	* tunteisiin tutustuminen (omiin ja muidenkin) *Vahvuusvaris: sinnikkyys	* suomalainen kansanperinne * mennyt aika vs. nykyaika * Vahvuusvaris: rehellisyys

Tutkin ja toimin ympäristössäni	<ul style="list-style-type: none"> * talvisen luonnon havainnointi * arkimatematiikka; huomion kiinnittäminen ympäristön lukumääriin (tontut, enkelit, kynttilät jne.) 	<ul style="list-style-type: none"> * avaruuteen tutustuminen; aurinko, kuu, planeetat, tähdet * vuorokausi, kuukausi, vuosi, vuodenajat * arkimatematiikka; muodot 	<ul style="list-style-type: none"> * vesi ja veden eri olomuodot * tutkitaan kellumista * kevättalvisen luonnon havainnointi * arkimatematiikka; kauppa-leikit (raha) + noppapelit
Kasvan, liikun ja kehityn	<ul style="list-style-type: none"> * mielikuvaliikunta; tonttujummat 	<ul style="list-style-type: none"> * hiihto, pulkkailu * satujumppa/mielikuvaliikunta (vanteet, suunnan vaihdot, pysähtyminen) 	<ul style="list-style-type: none"> * hiihto, pulkkailu

	Eläimet vk 10-13	Satu-/näytelmäprojekti vk 14-17	Meri vk 18-21
Kielen rikas maailma	<ul style="list-style-type: none"> * juonikertomukset eläinmaailmasta * eläinlaulut ja -lorut 	<ul style="list-style-type: none"> * ilmeiden ja eleiden ilmaisu draama leikissä * kuullun ymmärtäminen ja looginen päättely (satu-juoni-lopputulos) 	<ul style="list-style-type: none"> * omien kokemusten kertominen ja jakaminen * omista suunnitelmista kertominen

<p>Ilmaisun monet muodot</p>	<p>Musiikki</p> <ul style="list-style-type: none"> * duuri ja molli; lauletaan, liikutaan, soitetaan tunteita ilmaisten <p>Kuvataide/kädentaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> * askartelu * muovailu; savi, suolataikina 	<p>Musiikki</p> <ul style="list-style-type: none"> * hidastuva ja nopeutuva tempo soittaen, laulaen ja liikkuen <p>Kuvataide/kädentaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> * kaikki kädentaidot ja kuvataiteen keinot/metodit 	<p>Musiikki</p> <ul style="list-style-type: none"> * tunnistetaan eri soitinten sointivärejä + hidastuva ja nopeutuva tempo <p>Kuvataide/kädentaidot</p> <ul style="list-style-type: none"> * kaikki kädentaidot ja kuvataiteen keinot ja metodit
<p>Minä ja meidän yhteisömme</p>	<ul style="list-style-type: none"> * yhteistyötaitojen kehittäminen * toisen kuunteleminen * Vahvuusvaris: reiluus 	<ul style="list-style-type: none"> * empatia ja toisen huomioonottaminen * Vahvuusvaris: rakkaus, anteeksianto, myötätunto 	<ul style="list-style-type: none"> * toimintakausi loppuu... * uuden odotus ja siihen valmistautuminen; hallinnan tunne
<p>Tutkin ja toimin ympäristössämme</p>	<ul style="list-style-type: none"> * maatilan eläimet vs. metsän eläimet vs. lemmikkieläimet * arkimatikka: enemmän/vähemmän/ yhtä paljon (eläinhahmot/leikit), luokittelu 	<ul style="list-style-type: none"> * eloton vs. elollinen luonto * kasvien istuttaminen; kasvun seuranta * arkimatikka: mittaaminen (istutetut kasvit), punnitseminen (leivonta) 	<ul style="list-style-type: none"> * meriympäristöön tutustuminen * kevään merkit luonnossa * liikennekäyttäytyminen * arkimatikka: ongelmanratkaisukyky, (logiikkapelit yms.)
<p>Kasvan, liikun ja kehityn</p>	<ul style="list-style-type: none"> * hiihto ja pulkkailu * satujumppa, mielikuvaliikunta; eri tasoilla ja nopeuksilla liikkuminen * sanomalehtipallot, huivit/häntäpallot 	<ul style="list-style-type: none"> * taukojummat * päivittäisen liikunnan tärkeyden ymmärtäminen 	<ul style="list-style-type: none"> * yleisurheilun alkeisiin tutustuminen * pyöräily * tasapainon, juoksun ja hypyn yhdistäminen, koordinaatiokyvyn kehittäminen

